

FARKAS WELLMANN ÉVA

„GYÖNYÖRTŐL GYÖTÖRTEN”

Új versek könyve ez a Vári Fábián László-kötet – és egyúttal régebbi, időtlenné kéredzkedőké. Valószínűleg jó okkal: a könyv motívumrendszere és ciklusai szervesen egybefüggő egészet tesznek ki, s néhány korábbi, tematikailag idevágó darab nélkül már nem ugyanezt jelentené a könyv.

A Kárpátalján élő, József Attila-díjas költő népies-misztikus képei, biblikus hangneme összetéveszthetetlen a kortárs magyar irodalomban; témái, motívumai mégis meg-megújuló tendenciát mutatnak. Sőt, tudatosan szerkesztve, mindez új értelme(ke)t nyer az *Ereimben az idő* című könyvben.

Négy szimmetrikus ciklusban, mégis nagyon míves gondolati hálóval egybefonva látjuk a verseket. Súlyos darabokkal indít *Az alagút végén* című sorozat: a *Fekete rímek*, az *Ítélet*, a címadó vers vagy az *Eljön értem* felütésükben is sejtetik a komor alaptónust. Aztán van itt gyönyörű magányvers is (*Magányomat magamra*): „ölelni dől rám – / utolsó vérig. / Vedd el e pohárt, / irgalom atyja!”, szülősrató költemények és motívumok, mindez a békíthetetlen szomorúság hangján. A feldolgozhatatlan távozás sorai: „talán magamon kívül voltam, / mikor a kocsi megjött értük. / Szólj, aki láttad őket holtan.” (*Már ma éjjel*)

Egészen hátborzongató, amint egymásba oldja a misztikumot az internetvalósággal – az angyal például „...Szegény bús bolondja / a világhálóba gabalyodva / lesipuskás bloggerek által / blokkoltan, ficamodott szárnyal / nyeli a kommentek tucatjait.” (*Az angyal és a hold*) Hogy aztán egyes szám, első személyben még apokaliptikusabban hallatsszon: „Itt a vég, ó itt a vég, / nincs hát mentségem, elbukom. / Innen-onnan már üzenik: / nyiszálják nyakam a fészbukon.”

Jó néhány alkalmi verset találni a *Halál ellen* című ciklusban: ezek részben már halott elődökhöz, részben élő kortársakhoz szólnak, valamilyen apropóból. Vári Fábián előző kötetének, a 2002 és 2010 közötti verseket összegyűjtő *Jég és korbácsnak* a záróciklusa szintén tartalmazott ilyen darabokat (egy részük megegyezik az itteniekkel). Alkalmi versek, viszont nem abban az értelemben, hogy valamilyen ünnep ürügyén teljesül egy költői feladat, egy penzum, hanem úgy tűnik, ezek a gondolatok gát mögé

szorulhattak, és egy-egy jó barát kedvéért kaptak az alkalmon, hogy napvilágra jöjjenek. Ilyen például a Görömbei Andrásnak írt *Jégangyal, Az Úr kegyelméből* – Utassy Józsefnek szánva, az Antall Istvánnak címzett *Mitosztöredék*, vagy a *Jó, hogy az éjjel*, amely Jókai Annát szólítja meg. Legtöbbször mégis szoros az összhang a címzettek életműve, gondolatvilága és a versek tematikája között.

A harmadik versfüzérben volt és lehető szerelmek tűnnek egymásba, borongás és reménycillanások váltják egymást, néha szentenciózusan. Egy Babits modorában írott versben így: „s az éj falára már tűzzel tetoválom: / az ölelés képesség, de nem tudomány.” (*Van-e még?*) Tán legerőteljesebb, legösszetettebb ezek közül a *Megkésett vallomás*, melynek alcíme: *Feleségemnek*. Ritka érzékletes és érzéki megszövegezése a szerelem tündöklésének és átminősülésének – az olvasó szinte zavarban érzi magát, hogy ilyen részletességgel, ilyen intimitásba láthat bele e sorok által. Itt, ugyanezekben a *Lágyabb énekek*ben is ott fészkel, mindennek mélyén, a szomorúság: „Az én bánat-búzáim sose jár le, / azt a kertet beverte a hó” (*Pasztorál*).

Hangulatában némileg elüt az előző ciklusoktól a legutolsó, a *Versék a Lúdas Matyiból*. Mintha enyhülne a bánat, pajkosabbra váltanak a témák, a rímek játékosabbak lesznek. Felszabadult humor is belopja magát a versekbe – például a *Kata-strófák*ba vagy az *Északi románc*ba. Utóbbiban ilyen lazasággal: „Átkozott tengerpart, Malmö, / welcome drink helyett egy halnő?”. Bordalok, udvarlás – s mindez egy búcsúversbe fordul, *Ha majd a halál* címmel, Csokonai után nagyon szabadon. Összegzi ez a vers az elődök előtti tisztelgést, a népdalok motívumkincsét, a mélabút, a szerelemvágyat – és a legvégén ott a tragikomikus zárlat: „S ha majd a halál mellém fekszik, / fog-e majd nekem kellene? / Csak ne legyen túl hideg a lába, / s legyenek kedvemre mellei.”

Nemrég, a Salvatore Quasimodo-költőversenyen életműdíjjal tüntették ki Vári Fábián Lászlót. Az ott díjazott verse értelemszerűen nincs benne ebben a kötetben, de érdemes felkutatni a *Képeslapok Genovából* című művét a Tempevölgy legutóbbi számában, hogy még egyértelműbben látódjon: milyen folytatás várható ezen a költői pályán.

(Vári Fábián László: *Ereimben az idő*. Magyar Napló Kiadó, 2015.)